

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب پانصد و پنجاه و یکمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۴/۴/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

گروه: علوم انسانی
رشته: عرفان اسلامی
دوره: کارشناسی ارشد
کمیته تخصصی: الهیات و معارف اسلامی
گرایش:
کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در پانصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۸۴/۴/۱۸ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد رشته عرفان اسلامی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می‌دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می‌باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۴/۴/۱۸ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره پانصد و پنجاه و یکمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
مورخ ۱۳۸۴/۴/۱۸
در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی که از طرف
گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب
رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره پانصد و پنجاه و یکمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ
۱۳۸۴/۴/۱۸ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد عرفان اسلامی
صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر جعفر توفیقی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر سعدان زکائی

دبیر شورای گسترش آموزش عالی

فصل اول

مشخصات کلی دوره‌ی کارشناسی ارشد عرفان اسلامی

تعریف

دوره‌ی کارشناسی ارشد عرفان اسلامی، دوره‌ی تخصصی است که در طی آن طلبه به طور عمیق با دروس آن آشنا شده و در پایان دوره، موفق به دریافت مدرک کارشناسی ارشد می‌شود.

اهداف کلی دوره

- تربیت مدرّس؛
- تربیت پژوهشگر در موضوعات عرفانی؛
- تربیت مبلغ؛
- تذکّر: مبلغ به مفهوم ابلاغ‌کننده‌ی پیام دین است.
- تربیت طلاب مستعد برای ورود به دوره‌ی دکترا.

اهداف و سیاست‌های آموزشی

- شکوفاسازی روح تحقیق در دانش پژوهان (با اختصاص ۳۰٪ از زمان واحدها به کار تحقیقی)؛
- شناخت تحلیلی مباحث مربوط به عرفان؛
- ایجاد توانایی تألیف، تدریس و ترجمه در مباحث عرفانی؛
- ایجاد توانایی استفاده از متون تخصصی عرفانی؛
- تخصیص حداقل ۵۰٪ واحدها را به دروس حوزوی جهت تقویت بعد حوزوی دانش پژوهان؛
- نهادینه کردن اخلاق و معنویات در دانش پژوهان؛
- توجه به نیازهای منطقه‌ای دانش پژوهان.

پذیرش

دانش‌آموختگان این دوره از بین فارغ‌التحصیلان دوره‌ی کارشناسی رشته‌ی عرفان اسلامی انتخاب می‌شوند.
تبصره: در صورتی که دانش پژوهان رشته‌ای دیگر بخواهند در کارشناسی ارشد رشته‌ی عرفان اسلامی شرکت کنند باید پیش نیازهای لازم را بگذرانند.

طول دوره و شکل آن

- طول دوره‌ی کارشناسی ارشد حداکثر ۶۴ واحد می‌باشد که در ۵ نیمسال تحصیلی ارایه می‌شود (در هر نیم سال حداکثر ۱۲ واحد ارایه می‌شود).

- هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت و هر واحد درسی عملی ۳۲ ساعت است.
- فراگیران در پایان این دوره پایان‌نامه‌ای به ارزش ۴ واحد ارایه می‌دهند.

تعداد و نوع واحدهای درسی

ردیف	محورهای دروس	تعداد واحد
۱	دروس جبرانی	۳۲ واحد
۲	دروس تخصصی	۲۸ واحد
۳	پایان نامه	۴ واحد
	جمع کل	۶۴

فصل دوم
جداول دروس

الف) دروس جبرانی:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه (۱)	۳	۴۸	۴۸	-		
۲	فقه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۱)	
۳	فقه (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۲)	
۴	اصول	۳	۴۸	۴۸	-		
۵	ادبیات عرب (۱)	۲	۶۴	-	۶۴		
۶	ادبیات عرب (۲)	۲	۶۴	-	۶۴	ادبیات عرب (۱)	
۷	روانشناسی	۱	۱۶	۱۶	-		
۸	جامعه‌شناسی	۱	۱۶	۱۶	-		
۹	جغرافیای جهان اسلام	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۰	تاریخ اسلام	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۱	تفسیر قرآن	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۲	نقد تفکر اجتماعی غرب	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۳	مدیریت آموزشی و فرهنگی	۱	۱۶	۱۶	-		
۱۴	شیوه‌های تبلیغ در جهان معاصر	۱	۱۶	۱۶	-		
۱۵	علوم سیاسی	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۶	تعلیم و تربیت اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۷	کلام تطبیقی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۸	کلام تطبیقی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۹	نیازهای منطقه‌ای	۲	۳۲	۳۲	-		
۲۰	روش تحقیق	۲	۴۸	۱۶	۳۲		
۲۱	عرفان در قرآن و سنت (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۲۲	عرفان در قرآن و سنت (۲)	۲	۳۲	۳۲	-		
۲۳	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۲۴	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-		
جمع کل			۸۱۶	۶۴۶	۱۶۰		

تذکر:

۱. طلاب باید ۱۰ واحد از دروسی که ستاره دارند را انتخاب و بگذرانند.
۲. گروه‌های آموزشی می‌توانند در صورت ضرورت، دروسی را برای طلاب خاصی الزامی نمایند.
۳. گروه‌های آموزشی می‌توانند ۶ واحد درس پیش‌نیاز زبان پیش‌بینی و اجرا نمایند.
۴. نیازهای منطقه‌ای در امتداد عرصه‌های سیاسی - اجتماعی و مسایل قرآنی و حدیثی و مباحث فلسفی در سر فصل نویسی لحاظ شود.

(ب) دروس تخصصی: [کارشناسی ارشد عرفان اسلامی]

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش‌نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	عرفان اسلامی (۱)	۴	۶۴	۶۴		با تکیه بر متن مقدمه فیضی (مباحث کلی عرفان نظری)	
۲	عرفان اسلامی (۲)	۴	۶۴	۶۴	عرفان اسلامی (۱)	با تکیه بر متن قواعد التوحیدی (مباحث وجودشناسی)	
۳	عرفان اسلامی (۳)	۲	۳۲	۳۲	عرفان اسلامی (۲)	با تکیه بر مصباح الهدایة (مباحث انسان‌شناسی و ولایت)	
۴	فلسفه عرفان	۲	۳۲	۳۲		مبادی تصور و تصدیق عرفان نظری	
۵	عرفان تطبیقی (۱)	۲	۳۲	۳۲		عرفان مسیحی و یهودی	
۶	عرفان تطبیقی (۲)	۲	۳۲	۳۲		عرفان اسلامی و شرقی	
۷	عرفان و فلسفه و کلام	۲	۳۲	۳۲		تقابل و تعامل	
۸	عرفان عملی	۲	۳۲	۳۲			
۹	عرفان و تصوف	۲	۳۲	۳۲			
۱۰	زبان تخصصی	۲	۳۲	۳۲			
۱۱	عرفان شیمی	۲	۳۲	۳۲			
۱۲	تفسیر عرفانی قرآن	۲	۳۲	۳۲			
۱۳	پایان نامه	۴	۱۲۸	۱۲۸			
جمع کل		۳۲	۵۷۲	۴۴۸	۱۲۴		

تذکر:

- ۲ واحد زبان تخصصی پیش‌نیاز لحاظ گردد.

فصل سوم
سر فصل دروس

دروس جبرانی

فقه (1)

تعداد واحد: ۱۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با زبان تخصصی فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوهی استنباط در حد کتاب شرح لمعه در ابواب ذیل.

سرفصل دروس:

- کتاب طهارت

- تعریف الطهارة و الطهور، احکام الماء المطلق و المضاف، السؤر، النجاسات و المپطهرات الوضوء (موجباته و واجباته)، احکام التخلی (واجبات التخلی)، الغسل (موجباته و واجباته)، احکام الحایض و المستحاضة و النفساء، غسل مس المیت (احکامه و واجباته)، غسل المیت و واجباته، الكفن، صلاة المیت، الدفن (واجبات الدفن)، التیمم (شرايطه و واجباته).

- کتاب صلاة

- الصلاة الواجبة، اوقات الصلاة اليومية، القبلة (العین و الجهة) سترالعورة و ما يعتبر في الساتر، شرايط مكان المصلی، ما یراعی في مسجدالجبهة، مايجب تركه في الصلاة، واجبات الصلاة في التروك، صلاة الجمعة (كیفیتها و واجباتها، حکمها في زمن الغيبة) صلاة العیدین، صلاة الآيات (واجباتها)، صلاة المسافر، صلاة الجماعة.

- کتاب زكاة، خمس، صوم، حج (متن لمعه)

- کتاب الجهاد، حکم الجهاد الابتدایی و شرايطه، في احکام البغاة، في الامر بالمعروف و النهي عن المنکر.
- کتاب القضاء، تعريف القضاء، شروط القاضي، القول في كيفية الحكم.
- کتاب الشهادات، شرايط الشاهد، تفصيل الحقوق.
- کتاب المتاجر: موضوع التجارة، ما تحرم التجارة به، عقد البيع، شرايط المتعاقدين و شرايط العوضین في الریا، الخيارات (خيار المجلس، خيار الشرط، خيار العيب)، کتاب الدين، الحجر، الشركة، المضاربة، الودیعة و العارية (متن اللمعة).

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- الروضة البهية في اللمعة الدمشقية
- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية
- تحرير الوسيلة؛ امام خمینی «رحمه الله».

- فرعی:

- مسالك الأفهام في شرح شرايع الاسلام
- جامع المدارك؛ الخوانساري.

راه کارهای اجرایی:

- از آن جایی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان آرایه‌ی آن دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه‌ی گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

فقه (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فقه (۱)

هدف: آشنایی با زبان تخصصی فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوه‌ی استنباط در حد کتاب شرح لمعه در ابواب ذیل.

سرفصل دروس:

- کتاب اجاره:
- تعریف الإجاره، العقد، شروط المتعاقدين، شرایط المنفعة، هل للمستأجر أن يأجر؟ ضمان العين المستأجرة.
- کتاب وکالت:
- تعریف الوکالة، شروط المتعاقدين.
- کتاب وصایا:
- تعریف الوصية، شروطها، الوصية بما زاد عن ثلث المال، شروط الوصي.
- کتاب نکاح:
- في المقدمات، احکام النظر، في العقد، ما يشترط في عقد النكاح، الشاهدان، اولياء العقد، العقد الفضولي، الحرامات: الحرامات بالنسب و الرضاع و المصاهرة.
- نکاح المتعة، شرعيتها، ايجابه و الاخلال بأجله، في المهر، ما يشترط في المهر، وقوع العقد من غير ذكر المهر.
- کتاب الطلاق: ارکان الطلاق و اقسامه، في العدد و احكامها.

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
- الروضة البهية في اللمعة الدمشيقة
- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية.
- تحرير الوسيلة؛ امام خميني رحمته الله.
- فرعی:
- مسالك الافهام في شرح شرايع الاسلام.
- جامع المدارك؛ الخوانساري.

راه کارهای اجرایی:

- از آن جایی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان آرایه‌ی آن دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه‌ی گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

فقه (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فقه (۲)

هدف: آشنایی با زبان تخصصی فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوه‌ی استنباط در حد کتاب شرح لمعه.

سرفصل دروس:

- کتاب الاقرار

- کتاب الفصیح: تعریفه و ردّ المغصوب و ضمانه مع التلف، کتاب الصيد و الذباجة، کتاب الاطعمة و الاشربة.

- کتاب المیراث: الموجبات، النسب و السبب، الموانع، السهام.

- کتاب الحدود: حدّ الزنا، قیوده، کیفیتة ثبوت الزنا، فی القذف، حدّ المقدوف و کیفیتة ثبوتہ، تارک الواجب، سابّ

النبي، فی حدّ الشارب للمسكر، حدّ السرقة، المحاربة، معنی المحارب و حده.

- کتاب القصاص: قصاص النفس و موجه و شرایطه.

- کتاب الديات: خطأ الطيب، حامل المتاع، تقدير الدية (دية قتل العمد و الخطأ، الیدین، النخاع).

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- الروضة البهية في اللمعة الدمشيقة

- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية.

- تحرير الوسيلة: امام خمینی (ره).

- فرعی:

- مسالك الافهام في شرح شرايع الإسلام

- جامع المدارك: الخوانساري.

راه کارهای اجرایی:

- از آن جایی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان آرایه‌ی آن

دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه‌ی گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد

شده فراهم گردد.

اصول

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظري

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی و قواعد و نظریه‌ی جدید دانش اصول فقه در حدّ حلقه‌ی دوم و کشف ارتباط میان قواعد با رشد و با فن استنباط احکام شرعی.

سرفصل دروس:

تمهید

- تعریف علم الاصول.
- موضوع علم الاصول و فائده.
- الحكم الشرعی و تقسیمه.

- حجیة القطع

- خصوصیات القطع.
- منجزیة و معذریة القطع.
- القطع الطریقی و الموضوعی.
- الأدلة (المحرزة و الاصول العملیة)

- تحديد المنهج في الأدلة و الأصول طبق مسلک حق الطاعة.
- تحديد المنهج في الأدلة و الأصول طبق مسلک قبح العقاب بلا بیان.

- الأدلة المحرزة

- تقسیم البحث في الأدلة المحرزة و بیان الأصل عن الشک في الحجیة
- مقدار ما ینبث بالأدلة المحرزة.

- الأدلة المحرزة، الدلیل الشرعی

- مقدمة تحديد دلالات دلیل الشرعی اللفظی و غیر اللفظی.

اولاً: الدلیل الشرعی اللفظی، التصوري و الظهور التصديقي علاقة الوضع بهما، الوضع التعيبي و التعيني، علامات الحقيقة و الظهور المجاز، تصنيف اللغة و دلالة الخاصة و المشتركة، الأمر و النهي، الاحتراز في القيود، الاطلاق و انواعه و التقابل بينه و بين التقييد، بعض التطبيقات لقربنة الحكمة، العموم، تعريفه، أدواته و نحو دلالاته، المفاهيم، تعريف المفهوم و ضابطه، مفهوم الشرط و الشرط المسوق لتحقيق الموضوع، مناسبات الحكم و الموضوع.

ثانياً: الدليل الشرعي غير اللفظي: دلالة السكوت و التقرير، السيرة، اثبات صغرى الدليل الشرعي، وسائل

الاثبات

- الوجداني، التواتر، الاجماع، سيرة المتشريعة و العقلاء، وسائل الاثبات التعبدي، ادلة اثبات حجية خبر الواحد و نفيها، تحديد دائرة الحجية، اثبات حجية الدلالة في الدليل الشرعي، دليل حجية الظهور و موضوعها، ظهور الكتاب الكريم.

- الادلة المحرزة، الدليل العقلي:

- قاعدة استحالة التكليف بغير المقدور، زمان الوجوب و الواجب، اخذ العلم للحكم في مواضع الحكم، اشتراط التكليف بالقدرة بمعنى آخر، بحث الترتب، اقتضاء الحرمة للبطلان، حجية الدليل العقلي.

- الاصول العملية:

- القاعدة العملية الأولية في حالة الشك، القاعدة العملية الثانوية في حالة الشك (الاعتراضات على أدلة البرائة، تحديد مفاد البرائة)، قاعدة منجزية العلم الاجمالي.

- الاستصحاب: تعريفه، ادلته، اركانه و تطبيقاته (الاستصحاب في حالات الشك السببي و المسببي).

منايع پيشنهادی:

- اصلي:

- حلقات (حلقه دوم)؛ شهيد صدر، به همراه تقريرات درس خارج ايشان توسط آيت... شاهرودي و سيد كاظم

حائري

- فرعي:

- اصول فقه مرحوم مظفر شرح الاصول، محمدصنقر، باقر ايرواني؛ حاشيه سيد علي اكبر حائري بر حلقات

شهيد صدر

راه کارهای اجرائی:

- از آن جایی که مطالب این درس (حلقه دوم) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان ارایه آن دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه گفتگو و مشاوره همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

ادبیات عرب (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تسلط دانش‌پژوهان بر مباحث کاربردی ادبی و تطبیق آن بر متون اصیل.

سرفصل دروس:

- تعیین ضرورت و جایگاه مباحث ادبیات در فهم نصوص دینی
- بیان نکات مهم و کاربردی مانند:
 - سوغات ابتدا به نکره
 - شباهت و تفاوت بین حال و تمییز
 - فرق بین عطف بیان و بدل
 - اقسام عطف
 - اعراب اسماء شرط و استفهام و...
- بررسی آیات و متون ادبی منتخب مانند: سوره‌ی مائده / ۳۰-۲۷، سوره‌ی طه / ۳۵-۲۵، سوره‌ی انعام / ۱۱۲ و ۱۱۴، متن تفسیر مجمع البیان، سوره‌ی غافر، ص ۷۹۸-۸۰۵

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - متن تدوین شده‌ی مرکز جهانی
- فرعی:
 - مجمع البیان، بحث الاعراب
 - مغنی اللیب باب رابع و باب هشتم
 - النحو الوافی شرح الکافیة
 - املاء ما من به الرحمن
 - اعراب القرآن؛ درویش
 - الجدول فی اعراب القرآن؛ صافی

راه کارهای اجرایی:

- انتخاب آیات و روایاتی که متضمن نکات کاربردی قابل توجهی از مباحث ادبیات باشد، مانند آب و وضو.
- انتخاب متون درسی از علوم مختلف حوزوی مانند: تفسیر، فقه، اصول و...
- مقداری از بحث به عنوان تحقیق به دانش‌پژوهان واگذار شود و اساتید مجازند حدود $\frac{1}{4}$ نمره را به آن اختصاص دهند.

ادبیات عرب (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ادبیات عرب ۱

هدف: ایجاد توانایی تطبیق قواعد کاربردی و مباحث مفردات.

سرفصل دروس:

- بیان نکات مهم و کاربردی از مفردات مانند:

إِنَّ، أَنْ، مَا، أَمَّا، لَمَّا، لَمْ، ...

- بیان نکات مهم بلاغی همچون استعاره، کنایه و...

- بررسی آیات و متون ادبی منتخب: سوره‌ی بقره / ۲۵۵، آل عمران / ۱۷۸، ابراهیم / ۱۲ و...، متن تفسیر

مجمع‌البیان، سوره‌ی یوسف، ذیل آیه ۱ الی ۱۰.

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- متن تدوین شده‌ی مرکز جهانی

- فرعی:

- مجمع‌البیان بحث الاعراب

- مغنی اللیب باب اول

- الکشاف، شرح الکافیة

- اعراب القرآن (درویش)

- مختصر المعانی، جواهر البلاغة

راه کارهای اجرایی:

- انتخاب آیات، روایات و اشعاری که متضمن نکات کاربردی قابل توجهی از مباحث ادبیات باشد، مانند: آیه‌ی

تیمم.

- انتخاب متون درسی از علوم مختلف حوزوی مانند: تفسیر، فقه، تاریخ و...

- مقداری از بحث به عنوان تحقیق به دانش‌پژوهان واگذار شود و حدود $\frac{1}{4}$ نمره به آن اختصاص یابد.

روان‌شناسی

تعداد واحد:	۱
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف: آشنایی با مفهوم روان‌شناسی و روش‌های آن و تشخیص جایگاه روان‌شناسی در بین سایر علوم، بررسی رفتار موجود زنده (به ویژه انسان) و شناخت کلی از مفاهیم اختصاصی و کلیات این علم.

سرفصل دروس:

- ماهیت علمی روان‌شناسی	- تعریف روان‌شناسی
- تعریف و موضوع رشته‌های تخصصی روان‌شناسی	- موضوع روان‌شناسی
- عوامل مؤثر بر رفتار	- مطالعه علمی رفتار
- احساس و ادراک	- تفاوت‌های فردی
- یادگیری و فرآیند آن و انواع مختلف آن	- هوش
- انگیزش و هیجان و عوامل آن	- شخصیت
- هدف و روش‌های علم روان‌شناسی ویژه‌ی مطالعه روان‌شناسی	- یاد آوری و فراموشی (حافظه)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - روان‌شناسی عمومی، ناشر سپاه پاسداران؛ آذربایجان و سالاری فری
- فرعی:
 - روان‌شناسی عمومی، حمزه گنجی
 - زمینه روان‌شناسی؛ محمد پارسا
 - زمینه روان‌شناسی؛ هلیگارد، ترجمه جمعی از نویسندگان
 - روان‌شناسی عمومی؛ هیدوس عظیمی.

جامعه‌شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اصطلاحات، مفاهیم و روش‌های جامعه‌شناسی و فهم دقیق اصطلاحات علمی مشترک میان جامعه‌شناسی و سایر حوزه‌های علوم اجتماعی و نیز ارتقای توانایی دانش پژوهان در ایفای نقش‌های مورد انتظار.

سرفصل دروس:

کلیات (تعریف، موضوع، روش و هدف)

- جامعه و فرهنگ
- گروه‌های اجتماعی
- نهاد خانواده
- نهاد حکومت
- جامعه پذیری و شخصیت
- قشر بندی و طبقات اجتماعی
- تغییرات اجتماعی
- منزلت و نقش اجتماعی
- نهادها (تعریف، ویژگی و کارکرد)
- نهاد دین
- قدرت و اقتدار
- کجروی و انحراف
- جنبش‌های اجتماعی

منابع پیشنهادی:

- درآمدی به جامعه‌شناسی؛ کوئن، بروس، ترجمه محسن ثلاثی
- درآمدی بر جامعه‌شناسی اسلامی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- مبانی جامعه‌شناسی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- درآمدی بر جامعه؛ رابرتسون، یان، ترجمه حسین بهروان
- جامعه‌شناسی؛ گیدنز، آنتونی، ترجمه منوچهر صبوری

راه‌کارهای اجرایی:

- لازم است استاد مربوط، با توجه به گرایش تحصیلی دانش پژوهان، جهت‌گیری درس را معین نماید.

جغرافیای جهان اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اطلاعات سیاسی

هدف: آشنایی با موقعیت جغرافیای کشورهای اسلامی، شناسایی ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی جهان اسلام برای بهره‌گیری از فرصت‌های آن در عرصه نظام بین‌المللی بر مبنای نظریه وحدت اسلامی و عزت و اقتدار مسلمان.

سرفصل دروس:

- مفاهیم و کلیات

- مفاهیم، جغرافیا، سیاست و جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک و مفاهیم مرتبط

- آشنایی با جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک

- تاریخچه جغرافیای سیاسی

- جغرافیای سیاسی در تمدن یونانی و رومی

- جغرافیای سیاسی در تمدن اسلامی

- جغرافیای سیاسی در تمدن جدید (غرب)

- تاریخچه ژئوپلیتیک

- از جغرافیای سیاسی تا ژئوپلیتیک

- تاریخچه ژئوپلیتیک در قرن بیستم

- تحولات جهانی و نظریه‌های ژئوپلیتیکی در هزاره سوم

- عوامل موثر در ژئوپلیتیک

- سیری در پیدایش و گسترش جهان اسلام

- پیدایش و گسترش اسلام در شبه جزیره عربستان

- گسترش محدوده جغرافیایی اسلام به آسیا

- گسترش محدوده جغرافیای اسلام به آفریقا

- گسترش محدوده جغرافیای اسلام به اروپا

- توانمندی‌های جغرافیای جهان اسلام

- جغرافیای طبیعی جهان اسلام

- جغرافیای انسانی جهان اسلام

- جغرافیای اقتصادی جهان اسلام
- جغرافیای فرهنگی جهان اسلام
- جغرافیای سیاسی جهان اسلام
- **توزیع و تقسیم‌بندی جغرافیای جهان اسلام**
- تقسیم جهان اسلام بر مبنای قاره‌ای
- تقسیم جهان اسلام بر مبنای ایدئولوژی و مذهبی و فرقه‌ای
- تقسیم جهان اسلام بر مبنای زبان و قومیت
- تقسیم جهان اسلام بر مبنای ام‌القری
- **استعمارگران غربی و جهان اسلام**
- برداشت تاریخی غرب از جهان اسلام
- هجوم غربیان به مرزهای جغرافیای جهان اسلام (از جنگ صلیبی به بعد)
- نقش استعمارگران غربی در توزیع جغرافیای جهان اسلام در قرن ۱۹ و ۲۰
- ظهور خاورمیانه در عرصه رقابت‌های ابرقدرت‌ها
- آمریکا و پروژه خاورمیانه جدید
- افغانستان و عراق سرپل‌های ایجاد خاورمیانه جدید.
- **بررسی جغرافیای مناطق بحران‌زا در جهان اسلام** (فلسطین، کشمیر، قفقاز، چین، بالکان، سودان، نیجریه، عراق، افغانستان)
- **بررسی جغرافیای سیاسی کشورهای مهم اسلامی** (اندونزی، پاکستان، عربستان، ایران، مصر، ترکیه)
- **ضرورت اتحاد و همگرایی در جهان اسلام**
- پیشنهادها و وحدت در جهان اسلام
- تئوری‌های وحدت در جهان اسلام
- عوامل بازدارنده در جهان اسلام

منابع پیشنهادی:

- مبانی جغرافیایی سیاسی؛ دره میرحیدر
- ژئوپلتیک؛ عزت‌ا... عزتی
- جغرافیای سیاسی جهان اسلام؛ عزت‌ا... عزتی
- شناخت کشورهای اسلامی؛ غلام‌رضا گلی زواره‌ای

تاریخ اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی طلاب با زمینه و عوامل پیدایش و انحطاط تمدن اسلامی و جلوه‌های آن و آگاهی از گرایش آن.

سرفصل دروس:

- مفاهیم (تمدن، فرهنگ، ارتباط آن دو)
- عوامل پیدایش و شکوفایی تمدن (جغرافی، نژاد، مذهب، اقتصاد و...)
- عوامل پیدایش و شکوفایی تمدن و فرهنگ اسلامی
- تمدن‌های گذشته - قرآن و سنت و...
- مظاهر تمدن اسلام
- علوم - فنون - تشکیلات (دولت، سازمان‌ها)
- تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب
- راه‌های انتقال و تأثیر - علوم و فنون انتقال یافته - میزان تأثیر
- عوامل انحطاط
- عوامل انحطاط تمدن‌ها - عوامل انحطاط تمدن اسلامی
- احیای تمدن اسلامی
- زمینه‌ها و عوامل - راه‌ها و روش‌ها

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - تاریخ بغداد، تاریخ دمشق، وفیات الأعیان، تاریخ تشکیلات دولت‌های اسلامی، تاریخ تمدن اسلام، تمدن اسلام و عرب، تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری
- فرعی:
 - تاریخ تمدن؛ ویل دورانت

راه کارهای اجرایی:

- تدریس، تحقیق کلاسی، کار در کلاس (کنفرانس)

نقد تفکر اجتماعی غرب

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانش‌پژوهان با چیستی، فرایند شکل‌گیری، مبانی و پیامدهای تفکر اجتماعی غرب و ارزیابی علمی نسبت به آن.

سرفصل دروس:

- مفاهیم و کلیات:

- تعریف غرب
- غرب‌گرایی
- مفهوم تفکر اجتماعی و نقد اهداف و انگیزه‌ها
- روش و رویکردها در ارزیابی و شناخت غرب
- گذر تاریخی (فرایند شکل‌گیری فرهنگ و تمدن غربی)
- ریشه‌های تفکر اجتماعی معاصر غرب در یونان باستان
- شاخص‌های قرون وسطی و عصر جدید

- مبانی و ویژگی‌ها:

- اومانسیم
- سکولاریسم
- مبانی معرفت‌شناختی (علم Science و عقل محوری و...)
- لیبرالیسم
- پلورالیسم
- پست مدرنیسم:
- جهانی شدن یا جهانی سازی پست مدرنیسم
- اندیشه‌ی اجتماعی غرب و جهان اسلام
- فرایند ورود فرهنگ غرب به جهان اسلام
- بررسی مواضع و واکنش‌ها
- پذیرش
- طرد
- برخورد گزینشی
- شکل‌گیری احزاب و گروه‌ها با توجه به فرهنگ غرب (غرب‌زده، التقاطی، اسلامی)
- رهاورد اندیشه و فرهنگ غرب در:

- پیامدهای سیاسی، بحران هویتی، جامعه‌مدنی، توسعه و تحزب (مروری فهرست وار بر مباحث)

- پیامدهای فرهنگی و اجتماعی وضعیت نظام خانواده، فردگرایی افراطی، ناهنجاری‌های اجتماعی و...

نگرش ابزاری به انسان، بحران معنویت

- پیامدهای اختصاری، حاکمیت اقتصاد و بازار، استعمار، امپریالیسم و...

- نتایج بحث

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- غرب‌شناسی؛ دکتر رهنمایی

- فرعی:

- ظهور و سقوط لیبرالیسم

- خداوندان اندیشه سیاسی

- شرق‌شناسی؛ ادوارد سعید

- نقد عقل مدرن

- فرهنگ اسلام در اروپا و غرب

راه‌کارهای اجرایی:

- مشارکت دانشجویان در مباحث درس به صورت فعال (کنفرانسی).

مدیریت آموزشی و فرهنگی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانش پژوهان با ویژگی های نهادها و مؤسسات آموزشی و فرهنگی جهت حضور و فعالیت اثربخش.
بررسی مسایل و مشکلات فعالیت های فرهنگی و آموزشی و چگونگی استفاده از اصول و روش های مدیریت در حل مشکلات.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- تعاریف و مفاهیم اصلی و درآمدی بر:

- انسان و جامعه - علم و تمدن - دانش و فن آوری

- مطالعه فرهنگی شامل:

- زیر ساخت های فرهنگ (نیازها، هنجارها، عقاید و باورها، آداب و سنت ها و نمادها و...)

- جامعه شناسی فرهنگ ها (فرهنگ بومی، فرهنگ ملی، فرهنگ منطقه ای، فرهنگ جهانی، فرهنگ دینی و...)

- گستره ی فرهنگ (کالاهای فرهنگی، نهادهای فرهنگی، فعالیت های فرهنگی، نیروهای فرهنگی، روابط و

مناسبات فرهنگی و...)

- عوامل محیطی فرهنگ (جمعیت، سرزمین، سیاست، اقتصاد، دانش و فن آوری و...)

- تبادل و تحوّل فرهنگی

- فرآیند مدیریت آموزشی

- هدف ها و ضرورت های آموزش - نیازسنجی و مخاطب شناسی در نهادهای آموزشی

- هدف گذاری ابعاد و حوزه های آموزشی - روند برنامه ریزی آموزشی

- سازماندهی آموزشی - نظارت و ارزیابی امور آموزشی

- تکنولوژی و ابزار آموزشی

- نقش ارتباطات در نهادهای آموزشی و فرهنگی:

- فرایند ارتباطات و مؤلفه های اصلی آن - انواع ارتباطات، موانع و محدودیت ها

- فنون و روش های ارتباطات - مهارت های ارتباطی

- هنر مدیریت

- مفاهیم و نظریه های سازمان و مدیریت - اصول و مبانی مدیریت

- مهارت‌های مدیریتی

- سبک‌های مدیریتی

- مدیریت اثر بخش نهادهای آموزشی و فرهنگی

- ویژگی‌های مدیران آموزشی و فرهنگی

- وظایف مدیران آموزشی و فرهنگی (مخاطب‌شناسی، نیازسنجی، هدفگذاری و برنامه ریزی، بسیج منابع و

امکانات، نظارت و ارزیابی)

- نهادها و سازمان‌های آموزشی و فرهنگی (ساختار و روش‌ها و ترکیب منابع، فرصت‌ها و چالش‌های

مدیریتی و...)

- ساماندهی نقش‌های فرهنگی و آموزشی

- سبک‌ها و مهارت‌های مدیریتی در محیط‌های آموزشی و فرهنگی

منابع پیشنهادی:

- متن آموزشی مرکز

شیوه‌های تبلیغ در جهان معاصر

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی طلاب با مفاهیم، اهداف و ابزار نوین تبلیغ و جریان‌های تبلیغی، و نیز آشنایی با ظرفیت‌های موجود در مکتب اسلام جهت بهره‌برداری از شیوه‌های جدید تبلیغ و باید‌های امروز در جریان تبلیغ.

سرفصل دروس:

- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات کلیدی (مروری مختصر بر مفاهیم جدید و روزآمد در عرصه‌ی تبلیغ از جمله رسانه و اقسام آن، تفکیک، امپریالیسم تبلیغی و...)
- تاریخچه و سیر تحول در تبلیغ (تأکید بر دانش جدید و تحول تکنولوژیکی در تبلیغ و...)
- ماهیت‌شناسی رسانه‌های جمعی (با تأکید بر محدودیت‌ها، اقتضائات و...)
- جریان‌شناسی تبلیغ در جهان معاصر (مسیحیت و تبشیر، صهیونیسم خبری، امپریالیسم تبلیغی، فراماسونری و تأکید بر روش‌ها و اهداف و نتایج آن‌ها و...)
- ظرفیت‌های اسلام در زمینه بهره‌برداری از شیوه‌های و ابزار نوین تبلیغ (با تأکید بر نقد نوع استفاده‌ها و بیان رسانه‌های برتر از قبیل، مشافهه، سخنرانی، کتاب و...)
- پیش‌نیازهای ورود به عرصه‌ی جدید تبلیغ در جهان معاصر (با تأکید بر ارایه راه کارهای مقابله با جریان‌های تبلیغی و ارایه راه کارهای درخشش و حذف محدودیت‌ها و موانع

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- امپریالیسم تبلیغی یا تبلیغات بین‌المللی؛ محمد علی العوینی، ترجمه محمد سپهری
- پژوهش در تبلیغ؛ محمد تقی رهبر

- فرعی:

- مبانی تبلیغ؛ محمد حسن زورق
- اهمیت و ضرورت تبلیغات؛ احمد رزاقی
- خلاصه مقالات تبلیغ و تبلیغات؛ احمد رضا حیدری
- تاریخ فلسفه نشر اسلام؛ ابوالفضل عزّتی.

راه کارهای اجرایی:

- از آنجاکه درس یک واحدی است، ضرورت دارد تا استاد محترم با ارایه طرح درس جامع و فشرده با بیان رسا، از فرصت کم، بیشترین استفاده را نموده، با پرسش و پاسخ درس را تقویت نموده، زمینه‌ی پیگیری بحث را در طلاب و دانش پژوهان فراهم آورد.

علوم سیاسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن طلاب با مفاهیم، مسایل و موضوعات اصلی علوم سیاسی.

سرفصل دروس:

- کلیات

- تعریف علم سیاست؛ هدف، روش و قلمرو علم سیاست

- تاریخچه علم سیاست

- گرایش‌های تخصصی علم سیاست

- جایگاه علم سیاست

- مفاهیم اساسی علوم سیاسی

- قدرت، دولت کشور، حکومت، نظام سیاسی

- ساختار نظام سیاسی

- ساختار قدرت - تفکیک قوا - نهادهای سیاسی داخلی و خارجی

- احزاب و گروه‌های سیاسی - جامعه مدنی

- فرهنگ و رفتار سیاسی

- عناصر فرهنگ سیاسی - تأثیرات فرهنگ بر رفتار سیاسی

- ایدئولوژی سیاسی

- تفاوت ایدئولوژی سیاسی با فلسفه سیاسی و نظریه سیاسی، اندیشه‌های سیاسی

- معرفی مهم‌ترین ایدئولوژی‌های سیاسی

- انقلاب و جنبش‌های سیاسی اجتماعی

- تعریف انقلاب و تفاوت آن با کودتا و رفورم - انواع انقلاب‌ها

منابع پیشنهادی:

- آشنایی با علم سیاست؛ کارلتون کلایمرودی، ترجمه بهرام ملکوتی

- بنیادهای علم سیاست؛ دکتر عالم

- اصول سیاست؛ موريس دوورژه

تعلیم و تربیت اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث کاربردی تعلیم و تربیت و بکارگیری و استفاده از این مباحث در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی و نیز ایجاد علاقه و انگیزه در فراگیران نسبت به مباحث تعلیم و تربیت اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات و مفاهیم شامل:

- تعلیم و تربیت اسلامی و عناصر آن، مربی (انواع و سطوح مختلف آن)، متربی (موضوع تربیت).

- حوزه‌ها و ساخت‌های تعلیم و تربیت اسلامی شامل: جسمانی، اخلاقی، عقلانی، دینی، (اعتقادی - عبادی)

اجتماعی، سیاسی، خانوادگی و جنسی

- ابعاد و ویژگی‌های انسان به عنوان موضوع تربیت

- ابعاد شامل: شناختی، عاطفی و رفتاری

- ویژگی‌ها شامل: تربیت‌پذیری، حقیقت‌جویی، آزمنندی، عجز بودن و...

- اهداف تربیت اسلامی در ساحت‌های گوناگون (جسمانی، عقلانی، اخلاقی و...)

- اصول تربیت اسلامی (بایدها و نبایدهای کلی در امر تربیت مثل اصل تکلم متربی، اصل هماهنگی عوامل

تربیت و...)

- عوامل تربیت شامل: خانواده، احزاب و گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی و...

- شیوه‌های تربیت اسلامی شامل: عادت‌تمرین، نصیحت، موعظه، تشویق و تنبیه، ارایه الگو و...

- مراحل تربیت اسلامی شامل: دوره‌ی قبل از تولد، کودکی، نوجوانی، جوانی و...

منابع پیشنهادی:

- درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

- نگاهی دوباره بر تربیت اسلامی؛ خسرو باقری

- درآمدی بر نظام تربیتی اسلامی؛ محمد علی حاجی ده‌آبادی

- تعلیم و تربیت اسلامی؛ علی شریعتمداری

- واگذاری مطالعه‌ی امور مقدماتی هر موضوع به دانش پژوهان

- جمع‌بندی مباحث و ارایه‌ی رأی مختار از سوی استاد در هر جلسه

کلام تطبیقی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مسایل کلامی مذاهب اسلامی به صورت مقارنه‌ای.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف کلام، کلام تطبیقی، مذاهب اسلامی و تبیین پیشینه‌ی کلام مقارنه‌ای و...)
- توحید و صفات
- معنی‌شناسی صفات خداوند
- توحید و شرک در الوهیت
- عدل الهی
- عدل الهی در دیدگاه مذاهب اسلامی
- جبر و اختیار
- نبوت و امامت
- عصمت پیامبران
- امامت (از اصول دین یا فروع دین بودن)
- مهدویت در اسلام
- معاد
- برزخ
- شفاعت
- خلود در جهنم
- توحید صفاتی (عینیت یا زیادت صفات با ذات)
- توحید و شرک در عبادت
- قضا و قدر الهی
- بدا در کتاب و سنت
- نصب وصی و جانشین (از سوی پیامبر اسلام ﷺ)
- مصادیق اثنا عشر خلیفه

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
- کلام تطبیقی (متن مرکز؛ ربانی گلپایگانی)
- فرعی:
- الهیات؛ سبحانی
- مقالات الإسلامیین؛ اشعری
- المطالب العالیة؛ فخر رازی
- الملل و النحل؛ شهرستانی
- بحوث فی الملل و النحل؛ سبحانی

راه کارهای اجرایی:

- معرفی متون قداماء در ارتباط با موضوع هر جلسه.
- آرایه‌ی پژوهش از سوی دانش پژوهان.
- واگذاری مطالعه‌ی امور مقدماتی هر موضوع به دانش پژوهان.
- جمع‌بندی مباحث و آرایه‌ی رأی مختار از سوی استاد در هر جلسه.

کلام تطبیقی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: کلام تطبیقی (۱)

هدف: آشنایی با مباحث کلامی مقارنه‌ای بین ادیان و موضوعاتی از مسایل جدید کلامی

سرفصل دروس:

- کلیات: معرفی مسایل مشترک بین ادیان به ویژه دین اسلام و مسیحیت، محدوده‌ی مقارنه‌ای بودن موضوعات، روش اراییه‌ی مباحث تطبیقی و...

- برخی از مسایل جدید کلامی در دیدگاه متکلمان ادیان

- تعریف دین - خاستگاه دین - عقل و دین

- زبان دین (زبان دینی) - پلورالیزم (کثرت‌گرایی دینی)

- برخی از براهین خداشناسی در دیدگاه متکلمان ادیان

- براهان صدیقین و براهان وجودی - براهان نظم

- براهان امکان و وجوب

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- کلام تطبیقی (متن مرکز، تألیف: عزالدین رضانژاد)

- فرعی:

- فلسفه دین؛ علامه جعفری

- فلسفه دین؛ آیت‌ا... جوادی آملی

- مسایل جدید کلامی؛ سبحانی

- فلسفه دین؛ جان هیک

- علم و دین؛ ایان باربور

- عقل و اعتقاد دینی؛ مایکل پترسون و دیگران

- کلام جدید؛ خسرو پناه

راه کارهای اجرایی:

- واگذاری مطالعات بخشی از موضوعات به دانش پژوهان.

- معرفی کتاب‌هایی که متکلمان مسلمان و مسیحی در موضوعات مربوط تدوین کرده‌اند.

- انجام تحقیق کلامی و اراییه کنفرانس از سوی دانش پژوهان.

نیازهای منطقه‌ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: کلام تطبیقی (۲ و ۱)

هدف: آشنایی با مهم‌ترین شبهات علیه دین و مذهب و تسلط نسبت به مباحث خاص منطقه‌ای و پاسخ‌گویی آن‌ها.

سرفصل دروس:

- کلیات (شناخت دین، دامنه و قلمرو آن)
- دین و مقتضیات زمان (و انتظار بشر از دین)
- دین و اجتماع (دنیا و سیاست و...)
- دین و عقلانیت
- دین و حقوق انسان‌ها (حقوق زن، آزادی بیان و...)
- فرق انحرافی (بابیه، بهائیه، قادیانی، غلات)
- و دیگر موضوعات منطقه‌ای به پیشنهاد فراگیران

منابع پیشنهادی

- احتجاج؛ طبرسی
- فلسفه الهی؛ علامه طباطبایی
- شروح نهج البلاغه
- دین‌شناسی؛ آیت‌ا... جوادی آملی
- شریعت در آیینه معرفت؛ آیت‌ا... جوادی آملی
- مبانی کلامی اجتهاد؛ مهدوی هادوی تهرانی
- انتظار بشر از دین؛ آیت‌ا... جوادی آملی
- قلمرو دین؛ حسنعلی اکبریان حسن‌زاده
- جامعیت و کمال دین؛ ربانی گلپایگانی
- و...

راه‌کارهای اجرایی:

- استاد، با نظر خواهی از دانش پژوهان، اهمّ موضوعات پیشنهاد شده را انتخاب و تدریس خواهد کرد.
- تحقیق و یا کنفرانس در این درس توصیه می‌شود.

عرفان در قرآن و سنت (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث عرفان نظری در کتاب و سنت.

سرفصل دروس:

- مباحث مقدماتی (مبانی عرفان از نظر لغت و اصطلاح، اقسام عرفان و ...)
- روش‌شناسی عرفان نقلی و نحوه استنباط مسایل عرفانی
- اشتراک‌ها و تفاوت‌های عرفان نقلی و عرفان اصطلاحی
- اصطلاحات عرفانی در کتاب و سنت (ظهور، تجلی، قرب، یقین و ...)
- مراتب علم و یقین و شهود
- توحید در قرآن و سنت (مبانی، مراتب و حقیقت توحید)
- اسماء و صفات الهی و رابطه آن با ذات حق
- خلق و تجلی و ظهور در قرآن و سنت (ا... نور السموات و الارض - هو الظاهر والباطن)
- مراتب خلق و ظهورات در قرآن و سنت
- انسان کامل و خلیفه... در قرآن و سنت
- تعلیم اسماء الهی و مظهریت انسان کامل نسبت به آنها
- مراتب انسان کامل
- مراتب نفس (اماره، لوازمه، مطمئنه، راضیه، مرضیه)
- لقاء... و رجوع نفس به خداوند

منابع پیشنهادی:

- تفسیر سوره حمد؛ حضرت امام خمینی علیه السلام
- اسماء حسنی؛ ملا هادی سبزواری
- لقاء...؛ مصطفوی
- رساله لقاء...؛ میرزا جواد تبریزی
- شرح دعای سحر؛ حضرت امام خمینی علیه السلام
- نوشته‌های آیت... جوادی آملی و آیت... حسن زاده آملی در ارتباط با موضوع
- محجة البیضاء؛ فیض کاشانی

عرفان در قرآن و سنت (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: عرفان در قرآن و سنت (۱)

هدف: آشنایی با مباحث عرفان عملی در کتاب و سنت.

سرفصل دروس:

- مباحث مقدماتی عرفان عملی
- تفاوت مقدماتی عرفان عملی
- روش‌شناسی عرفان عملی (ریاضیت، محبت، التزام به شریعت)
- سیره عرفانی پیامبر ﷺ و اصحاب و اهل بیت علیهم السلام
- مراتب و منازل و مقامات در قرآن و سنت (زهد، رضا، تسلیم، یقین و ...)
- تهذیب نفس و سیر و سلوک در قرآن و سنت (ایمان، عمل صالح، تقوی، هدایت، عنایت و توفیق)
- کشف و شهود در کتاب و سنت و ملاک اعتبار آنها

منابع پیشنهادی:

- محجة البضاء؛ فیض کاشانی
- رساله لب‌اللباب؛ علامه بحر العلوم
- صد میدان؛ خواجه عبدا... انصاری
- منازل السائرین؛ خواجه عبدا... انصاری
- انسان در قرآن آیت... جوادی آملی و دیگر کتاب‌های مربوط به بحث از ایشان و آیت... حسن‌زاده آملی

فلسفه اسلامی (۱)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی فراگیران با مبانی حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- کلام به منزله المدخل
- مرحله اول (فی احکام الوجود الكلية)
- فصل اول (فی ان الوجود مشترك معنوی)
- فصل دوم (اصالة الوجود و اعتبارية الماهية)
- فصل سوم (ان الوجود حقيقة مشککه)
- مرحله دوم (وجود المستقل و الرابط) تمام فصول
- مرحله چهارم (فی مواد القضايا)
- فصل اول (کل مفهوم مفروض اما واجب و اما ممتنع و اما ممکن)
- فصل دوم (انقسام کل من المواد الثلاث الی مابالذات و ما بالقياس الی الغير ...)
- فصل پنجم (ان الشئ مالم يجب لم يوجد ...)
- فصل ششم (فی حاجة الممكن الی العلة ...)
- فصل هفتم (ان الممكن محتاج الی العلة بقاء كما انه محتاج الیها حدوثاً)
- مرحله هشتم (فی العلة و المعلول)
- فصل اول (اثبات العلية و المعلولیه ...)
- فصل دوم (فی انقسامات العلة)
- فصل سوم (فی وجود و جوب المعلول عند وجود علته التامة ...)
- فصل چهارم (ان الواحد لا يصدر عنه الا الواحد)
- فصل ششم (فی العلة الفاعلية)
- فصل هفتم (فی اقسام العلة الفاعلية)
- فصل هشتم (انه لا مؤثر فی الوجود بحقيقة معنی الكلمة الا الله سبحانه)
- فصل نهم (ان الفاعل التام الفاعلية اقوى من فعله و اقدم)
- فصل یازدهم (فی العلة الغائیه و اثباتها)

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحکمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی:

- انجام تحقیق متناسب با مباحث مطرح شده در کلاس مرتبط با دانشجویان ضروری است.

فلسفه اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۱)

هدف: آشنایی فراگیران با مبانی حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- مرحله نهم، یازدهم، دوازدهم (۴ واحد)

- مرحله نهم (فی القوة و الفعل)

- فصل سوم (زیاده توضیح لحد الحركة و ما تتوقف علیه)

- فصل چهارم (فی انقسام التغير)

- فصل پنجم (فی مبدأ الحركة و منتهاها)

- فصل ششم (فی المسافة)

- فصل هفتم (فی المقولات التي تقع فيها الحركة)

- فصل هشتم (وقوع الحركة فی مقوله الجوهر ...)

- فصل نهم (فی موضوع الحركة)

- فصل یازدهم (فی الزمان)

- مرحله یازدهم (عقل و عاقل و معقول)

- فصل اول

- فصل پنجم

- فصل دهم

- فصل دوم

- فصل هفتم

- فصل یازدهم

- فصل سوم

- فصل هشتم

- فصل دوازدهم

- فصل چهارم

- فصل نهم

- فصل چهاردهم

- مرحله دوازدهم (فی ما يتعلق بالواجب الوجود من المباحث)

- فصل اول

- فصل نهم

- فصل سیزدهم

- فصل پنجم

- فصل دهم

- فصل هفدهم

- فصل ششم

- فصل یازدهم

- فصل هجدهم

- فصل هشتم

- فصل دوازدهم

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحکمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی:

- انجام تحقیق متناسب با مباحث مطرح شده در کلاس مرتبط با دانشجویان ضروری است.

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد عملی و ۱ واحد نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش‌های علمی تحقیق و کاربرد آن در فرایند تحقیق.

سرفصل دروس:

- کلیات (تاریخچه، تعریف، هدف، اهمیت و کاربرد روش‌های تحقیق در علوم انسانی و اسلامی)
- نقش‌تئوری‌ها در تحقیقات و پژوهش
- انواع روش‌های تحقیق
- مراحل علمی روش تحقیق
- طرح مسأله (انواع سؤالات که شامل: چیستی، چگونه‌گی، چرایی و...)
- مطالعات اکتشافی (مصاحبه اکتشافی و ویژگی‌های انتخاب متن)
- جمع‌آوری اطلاعات (انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات که شامل: پرسش‌نامه، مشاهده، آزمایش تحلیل محتوا و...)
- فرضیه
- چارچوب نظری (مدل تحلیل)
- نتیجه‌گیری
- تدوین و تنظیم گزارش
- شیوه‌پی‌نوشت و فهرست‌ها
- کتاب‌شناسی

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی
 - روش تحقیق در علوم اجتماعی؛ ریمون کیوی، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر
 - روش‌های علمی تحقیق در علوم انسانی؛ میر محمد سیدعباس زاده
 - مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی؛ محمدرضا حافظ‌نیا
- فرعی:
 - روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (۲ جلد)؛ باقر ساروخانی
 - روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری؛ جان بست، ترجمه حسن پاشا شریفی، نرگس طالقانی
 - روش‌های علوم اجتماعی، موریس دوورژه، ترجمه خسرو اسدی

راه‌کارهای اجرایی:

- استاد با توجه به مراحل علمی روش تحقیق از دانش‌پژوهان کار تحقیقی خواسته و به صورت عملی در کلاس تکالیف آن‌ها را اصطلاح نماید.

دروس تخصصی

عرفان اسلامی (۱)

تعداد واحد: ۱۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت کلیات مباحث عرفانی در حوزه هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی.

سرفصل دروس:

- مقدمه: اشاره اجمالی به تعریف عرفان نظری و مقایسه آن با عرفان عملی و نیز با فلسفه و کلام به لحاظ موضوع، روش تقسیم‌بندی مباحث عرفان نظری به معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و انسان‌شناسی.
- وجود، اقسام و اعتبارات وجود، وجود حق (لا بشرط مقسمی)، وجود مطلق و مطلق وجود
- اسماء و صفات حق و تقسیم‌بندی‌های مربوط به آنها، اصطلاح اهل عرفان درباره الم، تعین و تجلی و...
- اعیان ثابته و مظاهر اسماء الهی، حقیقت اعیان، نسبت بین اعیان و مساله علم الهی
- ماهیت، جوهر و عرض در اصطلاح اهل عرفان و مقایسه آن با فلسفه
- عوالم کلی و حضرات خمس الهی
- عالم مثال در نگاه عرفان
- کشف و شهود و مراتب و انواع مکاشفه و الهامات
- حقیقت انسانی و عالم عینی (تطابق مراتب وجود و انسان)
- خلافت حقیقت محمدیه ﷺ
- روح اعظم و مراتب و اسماء آن
- عود روح و مظاهر آن به سوی حق
- نبوت رسالت و ولایت

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
- مقدمه قیصری بر شرح نصوص الحکمه
- فرعی:
- شروح فصوص، شرح مقدمه قیصری؛ استاد آشتیانی

راه‌کارهای اجرایی:

- متن مقدمه قیصری تدریس شود.
- دست کم $\frac{۲}{۳}$ متن در طول ترم خوانده شود.
- ارائه تحقیق توصیفی - تبیی از سوی طلاب برای آشنایی بیشتر آنها با منابع و دیدگاه‌های عرفانی

عرفان اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: عرفان اسلامی (۱)

هدف: شناخت اهم مباحث عرفان نظری در حوزه هستی‌شناسی (نظریه وحدت شخصی وجود و مبانی آن).

سرفصل دروس:

- موضوع عرفان نظری (مطلق الوجود به اطلاق لایشرطی مقسمی) و تفاوت آن با موضوع فلسفه
- مبادی تصویری و تصدیقی عرفان نظری
- مسایل اساسی عرفان: اسماء الهی، مظاهر و مراتب آنها (وجود مطلق و تجلیات آن)
- وجود مطلق و حق، تفاوت اصطلاح وجود و کون در عرفان اهل عرفان
- اعتبارات وحدت و کثرت و وجوه فرق بین آنها
- تقریر مساله توحید وجودی و وحدت صرف وجود
- اشتراک معنوی وجود، بدهت وجود و تشکیک در وجود (مقایسه تشکیک در عرفان با تشکیک در فلسفه)
- سریان حق و هویت الهی در همه هستی - وجود و امکان به مشرب اهل عرفان
- مقدمات و اصول لازم برای اثبات وجود و اثبات وجود مطلق عاری از همه قیود
- نسبت علمیه در حق و نخستین کثرت عارض بر وجود حق (مفاتیح الغیب)
- کمالی ذاتی و اسمایی - احدیت و واحدیت - علم اجمالی و تفصیلی
- کیفیت تنزلات وجود - ظهور مظاهر ذات الهی
- تعیین اول و سایر تعینات
- حقیقت انسان و کون جامع و کیفیت تحقق او
- طور و راه طورالعقل در ادراک حقایق (کشف + نظر عقلی + وحی)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
- کتاب قواعد التوحید متن اصلی تمهید القواعد (بدون شرح)
- فرعی:
- تمهید القواعد؛ صامن‌الدین ابن ترکه
- مصباح الانس بین المعقول و المشهود؛ محمد بن حمزه فناری

راه کارهای اجرایی:

- مباحث در ضمن متن قواعد التوحید ارایه شود.
- تحقیق‌های مناسبی درباره موضوعات سرفصل به نحو توصیفی تبعی و در جهت آشنایی با منابع عرفانی از طلاب خواسته شود.

عرفان اسلامی (۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: عرفان اسلامی (۲)

هدف: شناخت مباحث عرفان نظری در حوزه انسان‌شناسی و مساله ولایت و خلافت انسان کامل.

سرفصل دروس:

- مقدمه: اهمیت مباحث انسان‌شناسی در عرفان و مقایسه آن با انسان‌شناسی فلسفی و یا انسان‌شناسی علمی
- هویت غیبیه احدیه و ویژگی‌های آن
- فیض اقدس نخستین تجلی هویت غیبیه و اولین مرتبه خلافت الهی
- اسم اعظم و احدیت جمع: نخستین تعین و مظهر فیض اقدس
- خلافت الهی در حضرت اسماء و کثرت اسمایی
- مباحث مربوط به اسماء الهی و کیفیت ظهور آنها در حضرت الوهیت و واحدیت
- خلافت الهیه، روح خلافت محمدیه ﷺ
- حقیقت عماء در حدیث نبوی ﷺ
- اعیان ثابته لوازم اسماء الهی
- معین ثابت انسان کامل و خلافت عین ثابت انسانی بر سایر اعیان ثابته، قضاء و قدر، بقاء
- حقیقت خلافت و ولایت در مقام غیبت و ظهور
- تفسیر نبوت حقیقیه مطلقه و اختلاف مراتب انباء و تعلیم
- حقیقت انباء در عالم اسماء
- اسرار خلافت، ولایت و نبوت در نشأه غیبی و عالم امر و خلق
- عالم امر و اسرار آن
- مشیت مطلقه و اصطلاحات و مراتب آن
- حقیقت نبوت در نشأه غیبی
- سرّ خلافت، نبوت و ولایت در نشأه غیبیه و انوار عقلیه
- حقیقت عقلی: نخستین تعین حضرت مشیت مطلقه
- اختلاف حکماء و عرفا در کیفیت صدور و صادر نخستین
- خلافت عقل کلی در عالم عقلی

- اسرار خلافت و نبوت و ولایت در نشأه ظاهری خلقی و سرّ بعثت انبیاء

- انبیاء همه خلفای نبی اکرم صلی الله علیه و آله هستند

- تحقیق در اسفار اربعه و کیفیت صعود در مراتب سلوک و ولایت

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- مصباح الهدایه الی الخلافة و الولاية؛ امام خمینی ره

- فرعی:

- آثار ابن عربی و شاگردان مکتب او به ویژه فصوص الحکمه و شروح آن (شرح جندی، شرح کاشانی، شرح

قیصری و ...)

راه کارهای اجرایی:

- متن مصباح الهدایه تدریس شود و مباحث با آن تطبیق شود.

- ارایه تحقیق‌هایی پیرامون موضوعات یاد شده و به شیوه توصیفی - تتبعی برای آشنایی بیشتر طلاب با منابع و

متون عرفان نظری.

فلسفه عرفان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی نسبتاً عمیق فراگیران با مبانی عرفان.

سرفصل دروس:

- تعریف عرفان و تقسیمات عرفان (عملی و نظری) با اشاره به موضوع، مسایل و مبادی، روش و هدف عرفان
- شناخت‌شناسی عرفان (روابط عقل و شهود)
- تجربه عرفانی و تجربه دینی (سرشت تجربه عرفانی، اقسام تجربه عرفانی، هسته مشترک تجربه‌های عرفانی، اعتبار تجربه‌های عرفانی)
- تجربه عرفانی و گوهر ادیان (بحث وحدت متعالی ادیان در پرتو عرفان)
- خدا در عرفان (وحدت وجود، وحدت شهود، دوگانه انگاری، یگانه انگاری، حلول و اتحاد)
- عرفان و زبان (زبان عرفان)، بیان ناپذیری تجربه‌های عرفانی، رمز و مجاز و استعاره و کنایه در زبان عرفان
- عرفان و فلسفه (تعامل و تقابل)
- عرفان و کلام (تعامل و تقابل)
- عرفان و منطق (شطحیات و تناقض‌نمایی در عرفان)
- نفس در عرفان (عرفان و معرفه‌النفس)
- عرفان و اخلاق (شباهت، تفاوت، تعامل)
- عرفان و دین (بشریت، طریقت و حقیقت)، وحی و عرفان (شباهت و تفاوت)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- عرفان و فلسفه؛ د. ت. استین؛ ترجمه بهاء‌الدین خرمشاهی
- تحریر تمهید القواعد؛ آیت‌ا... جوادی آملی
- شرح مقدمه قیصری؛ استاد سید جلال‌الدین آشتیانی
- تجربه دینی و مکاشفه عرفانی؛ فکالی

- فرعی:

- آثار عرفانی امام خمینی (ره) (مصباح الهدایه، شرح دعای سحر، سرالصلوة، چهل حدیث ...)
- رساله لب‌اللباب؛ محمد حسین تهرانی (تقریر درس علامه طباطبائی (ره))

عرفان تطبیقی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با عرفان دیگر مکاتب عرفانی و تبیین تأثیر اسلام بر تکامل عرفان.

سرفصل دروس:

- کلیات (بررسی تعاریف عرفان در مکاتب گوناگون)
- ویژگی‌های عمده و اصلی عرفان در مکاتب عرفانی غرب
- مراتب سیر و سلوک و وجوه اشتراک و افراق مکاتب‌ها
- تأثیر اسلام ارتباطی و تکمیل عرفان
- عرفان یهودی و بررسی مکاتب عرفانی مرکبه Merkabah
- حسیدیزم Hasidism و قبلا Kabbala
- تأویل عرفانی تورات در کتاب Zohar
- مکتب نو افلاطونی
- یوتیزونی آروئوپاگوی Dianysins The Areopacite تجلی ذات بی‌نام و نشان در صفات و اسماء الهی
- ظهور ذات نامتناهی این سرف Ein - Saf در جلوه‌های ده‌گانه سفیروت Xfiroth
- مکتب گندستیزم Gnosticism
- سایه لوگوس Logos، حکم اله و واسطه فیض
- عرفان مسیحی
- مقایسه میان عرفان اسلامی و عرفان‌های یهودی، نو افلاطونی و مسیحی (تأثیر و تأثیرها)
- مقایسه نظریه صدور Emanation به نظریه تجلی در عرفان اسلامی

منابع پیشنهادی:

- مقالات ایونیزوی آرثوپاگری
- دایرةالمعارف دین ویراسته؛ میرچالیاره
- عرفان و فلسفه؛ ویت المیش، ترجمه بهاء‌الدین خرمشاهی
- بخش عرفان تطبیقی ارزش میراث صفویه
- Chnstian Mysticim Ralph Inye
- Comparative Mysticism Marquette
- Mysticim in Relegion Sidney Speneer
- Divinines And My Stical Thiology Dionysius The Areopacite
- Hindu Mysticium, S.N.Dasqmpa
- Magor Trends In Gewsh My Sticism

عرفان تطبیقی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: عرفان تطبیقی (۱)

هدف: آشنایی با عرفان دیگر مکاتب عرفانی و تبیین تأثیر اسلام بر تکامل عرفان.

سرفصل دروس:

- کلیات (بررسی تعاریف عرفان در مکاتب گوناگون)
- ویژگی‌های عمده و اصلی عرفان در مکاتب عرفانی شرق
- مراتب سیر و سلوک و وجوه اشتراک و افتراق مکاتبها
- تأثیر اسلام ارتباطی و تکمیل عرفان
- مکتب وراثته (اوپانیشادها) شانکارا و مقایسه آن با آموزه‌های عرفان اسلامی
- وحدت وجود عاری از ثنویت Advaitia رامنوجا وحدت وجود مشروط Visistadraiti مکتب بهکتی طریق محبت (برهگوارگیتا)
- مقام نیروانا و مقایسه آن با مقام فنای اسلام
- مکتب عرفانی تائوئیسم / مقام تسلیم در برابر تائو Tao
- راه طبیعت و مشیت الهی و مقایسه آن با مقام رضا در عرفان اسلامی
- میای و آتمن و مقایسه آن با مراتب غیب و شهادت

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - مکاتب فلسفی و ادیان هند؛ داریوش شایگان
 - تاریخ فلسفه در اسلام (ج ۱) م؛ م شریف
 - مقالات، ترجمه دکتر مجتبیوی
 - آداب و طریقت و خدایاری (تصوف و طریقت هند)؛ به کوشش محمدرضا جلالی نائینی
- فرعی:
 - دفتر ایام، بخش عرفان تطبیقی؛ دکتر زرین کوب
 - ارزش میراث صوفیه؛ دکتر زرین کوب
 - سوفیسم و تائوئیسم؛ توشی هیکو ایزوتسو

عرفان و فلسفه و کلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تطبیقی تأثیر و تأثر تاریخی عرفان و فلسفه و کلام اسلامی از جهت روش، مبادی و مسایل.

سرفصل دروس:

- موضوع این علم - روش (عقل و نقل، عقل و کشف) غایت و اهداف
- مسایل
- هستی‌شناسی
- وجود و ماهیت، وحدت و کثرت، مراتب و حضرات وجود، علیت و تشاؤن، حدوث و قدم
- خداشناسی
- اصل اثبات وجود خداوند
- صفات الهی، معنای صفت، عینیت و زیادت صفات، توحید، علم، اراده، افعال الهی
- فاعلیت الهی، (فاعلیت بالقصد، فاعلیت بالعناية، فاعلیت بالرضا، فاعلیت بالتجلی)
- انسان‌شناسی
- نفس (تجرّد، حدوث و ...)
- انسان کامل (نبی و نبوت و وحی و امامت و ولایت و ...)
- معاد (حقیقت معاد، جسمانی، روحانی و ...)

منابع پیشنهادی:

- هستی از دیدگاه فلسفه و عرفان؛ سید جلال‌الدین آشتیانی
- وحدت از دیدگاه عارف و حکیم؛ استاد حسن‌زاده آملی
- عرفان، قرآن و برهان از هم جدایی ندارند؛ استاد حسن‌زاده آملی
- سه حکیم مسلمان؛ دکتر نصر
- شرح مقدمه قیصری؛ سید جلال‌الدین آشتیانی
- محی‌الدین عربی؛ دکتر جهانگیری
- آشنایی با علوم اسلامی؛ شهید مطهری (ره)

- عارف و صوفی چه می‌گویند؛ میرزا جواد آقا تهرانی
- توحید الامامیه؛ ملکی میانجی
- عرفان و فلسفه؛ استیس، ترجمه بهاء‌الدین خرمشاهی
- The Soohi Path Of Knowledge؛ ویلیام چیتیک
- تهافت الفلاسفه؛ غزالی
- فصل المقال؛ ابن رشد
- تهافت التهافت؛ ابن رشد
- نقدی بر تهافت الفلاسفه؛ سید جلال‌الدین آشتیانی
- المحصل؛ فخر رازی
- تجرید الکلام و شروح آن

راه کارهای اجرایی:

- نگارش تحقیقات تطبیقی در موضوعات مورد بحث از منظر مکاتب و شخصیت‌های عرفانی، کلامی و فلسفی.

عرفان عملی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث مربوط به سیر و سلوک عرفانی، و مراتب سلوک و تزکیه نفس، و آشنایی اجمالی با بزرگان سیر و سلوک در حوزه عرفان عملی شیعی.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- تعریف عرفان عملی
- مقایسه شیوه سلوکی مرحوم ملا حسینقلی همدانی و شاگردان ایشان با روش سلوکی خواجه عبدا... انصاری و عرفان غیر شیعی

- فطرت و گرایش به عوالم غیب
- صراط مستقیم و جمع بین ظاهر و باطن
- شریعت، طریقت و حقیقت قرآن و مساله تزکیه نفس
- سلسله عرفانی شیعه در یک قرن اخیر

- فصل اول:

- سیر و سلوک نزد عارفان
- تعریف و ضرورت
- عالم برزخ، عالم روح و عالم الوهی
- مراقبه و مراتب و آثار آن
- مشاهده نفس
- مشاهده اسماء و صفات الهی
- کثرت و وحدت در عالم و شهود عوالم ربوبی
- عالم خلوص و اقسام آن
- عوالم مقدم بر عالم خلوص در قرآن

- فصل دوم:

- شرح تفصیلی عوالم مقدم بر عالم خلوص
- اسلام اکبر، ایمان اکبر، هجرت کبری، جهاد اکبر
- اسلام اعظم، ایمان اعظم، هجرت عظمی، جهاد اعظم
- موت ارادی، مقام صلوح و اقسام صلاح

- فصل سوم:

- شرح طریق و کیفیت سلوک الی ...
- ترک عادات و رسوم و تعارفات
- عزم
- رفق و مدارا
- وفا
- ثبات و دوام
- مراقبه
- محاسبه
- مؤاخذه
- مسارعت
- ارادت
- ادب
- نیت
- ضمت
- فصل چهارم:
- حالات و کرامات عرفانی

- جوع و کم خوری
- خلوت
- سهر
- دوام طهارت
- مبالغه در تضرع
- احتراز از لذائذ
- کتمان سر
- شیخ و استاد
- وزد
- نفی خواطر
- ذکر
- فکر

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
- کتاب بُبُ اللُّبَاب؛ علامه تهرانی
- تقریر دروس؛ علامه طباطبایی
- برای مقدمه و فصل های (۱، ۲، ۳) و نمط نهم اشارات (مقامات العارفین) برای فصل چهارم
- فرعی:
- منازل السائرین؛ خواجه عبدا... انصاری و شروح آن
- چهل حدیث؛ امام خمینی علیه السلام
- رساله لقاء...؛ میرزا جواد آقا ملک تبریزی
- مصباح الشریعه و مفتاح الحقیقه؛ منسوب به امام صادق علیه السلام
- رساله سیر و سلوک؛ علامه بحر العلوم
- شرح الأسماء؛ ملاحادی سبزواری
- شرح دعای سحر؛ امام خمینی علیه السلام
- سر الصلوة؛ امام خمینی علیه السلام
- اوصاف الأشراف؛ خواجه نصیرالدین طوسی
- اخلاق ناصری؛ خواجه نصیرالدین طوسی

عرفان و تصوف

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مبانی و تعالیم عرفانی - اسلامی و سیر تطور آن.

سرفصل دروسی:

- مقدمه:

- واژه‌شناسی عرفان، تصوف، صوفیه و ...

- فصل اول:

- قلمرو عرفان و تصوف

- منشاء اسلامی تصوف (سیره پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام، آیات و روایات)

- عناصر بیرونی تأثیرگذار بر تصوف اسلامی (یونانی، مسیحی، یهودی، پارسی، چینی، هندی)

- زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی پیدایش تصوف اسلامی

- تصوف و تشیع (توضیح نسبت بین این دو ونفی دیدگاه‌های افراطی در همان‌انگاری این دو یا تقابل کلی)

- فصل دوم:

- تعالیم صوفیه

- تعالیم سلوکی: سیر و سلوک، مدارج تصوف اسلامی، مراتب صوفیه (قطب، شیخ، مرید)، ضرورت‌های

سلوک الی الله، اوراد و اذکار، احوال و مقامات

- تعالیم معرفتی، انسان کامل، حقیقت محمدیه صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، وحدت وجود و وحدت شهود، صوفیه و شریعت،

وحدت متعالی ادیان راستین، علم و معرفت نزد صوفیه

- فصل سوم:

- سیر و سلوک تصوف

- زهد و پارسایی بر قرن اول هجری

- آغاز تصوف فلسفی از قرن سوم هجری

- ظهور فلسفه در تصوف اسلامی

- طبقه ثانیه از شیوخ صوفیه

- طریقه‌های مختلف در تصوف

- فصل چهارم:

- تصوّف در کشورهای اسلامی (یمن، ایران، هند، اندونزی، سیلان، اندلس، سودان، آفریقا و ...)

- فصل پنجم:

- تصوّف در بوته نقد

- ارزیابی تعلیم تصوّف از نگاه موافقان و مخالفان (با توجه به شخصیت امام خمینی علیه السلام به عنوان شاخص و

الگوی عارف شیعی و تجسم - تعلیم ائمه معصومین علیهم السلام)

منابع پیشنهادی:

-التصوّف الاسلامی (تاریخ، عقاید، طرق و اعلام)؛ سلیمان سلیم علم‌الدین

-ارزش میراث صوفیه؛ زرین کوب

- جستجو در تصوّف ایران؛ زرین کوب

-دنباله جستجو در تصوّف ایران؛ زرین کوب

-کسر اصنام الجاهلیة؛ صدر المتأهلین شیرازی

-حماسه و عرفان؛ آیتا... جوادی آملی

زبان تخصصی

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: ندارد

هدف: هدف مهارت‌های زبانی با تاکید ویژه بر مهارت Reading Comprehension به منظور افزایش توان در استفاده از منابع تخصصی به زبان انگلیسی.

سرفصل دروس:

- گسترش واژگانی آگاهی‌های زبانی دانش‌پژوه با تکیه بر اصطلاحات و واژه‌هایی بر بسامد در متون فلسفی
(Vocabulary)

- ارتقاء دانش زبان و آشنایی عمیق با ساختارهای متد اول در متون تخصصی (Structure)

- بخش‌هایی که استاد مناسب تشخیص دهد از کتاب زیر:

1. The Sufi Path Of Knowledge

(William C.Chittick)

- و نیز بخش‌های مذکور در ذیل از کتاب زیر:

2. History Of Islamic Philosophy

(Seyyed Hossein Nasr And Oliver Leaman)

Part I

26- Introduction To The Stical Tyadition

30. Ibn Arabi

31. The School Of Ibn Arabi

Part II

54. MY Sticism

منابع پیشنهادی:

The Sufi Path Of Knoeledge; Willam C.Cittick

History Of Islamic Philosophy; Seyyed Hossein Nasr And Oliver Leaman

عرفان شیعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث عرفان نظری از منظر عارفان شیعه و بر پایه تفاسیر و احادیث شیعه و آشنایی با بزرگان عرفان شیعه (عملی و نظری).

سرفصل دروس:

- کلیات:

- تعریف عرفان

- عرفان نظری

- اشاره به بزرگان عرفان عملی و نظری شیعه نظیر شیخ سید حیدر آملی، ملا محسن فیض کاشانی، آقا محمد رضا قمشاهی، میرزا مهدی آشتیانی، مرحوم شاه‌آبادی، امام خمینی (ره) و ...

- فصل اول:

- هستی‌شناسی:

- امکان شناخت و مشاهده وجود مطلق یا خداوند

- مسأله منع تفکر در ذات و امکان شناخت ظهور و بطون وجود

- معنای وجود

- وجود مطلق و عاری از قید تعین

- اعتبارات وجود

- اسماء و صفات و حقایق اعیان

- وجود حق و وجود جهان

- لمیت ایجاد

- معنای توحید وجودی

- جمع بین تشبیه و تنزیه

- جمع بین وحدت و کثرت

- وحدت حقه حقیقه

- تجدد خلق و ثبات ذات

- معنای حدوث عالم و قیومیت خداوند

- مسأله صدور کثرت از واحد

- معنای «کن فیکون»

- فصل دوم:

- جهان‌شناسی (کلیات عوالم وجود):

- کلیات موجود

- تقدیم ارواح از اجسام

- کیفیت تنزلات وجود

- عالم مثال و برزخ

- سرانجام همه موجودات خداست

- معنای قضاء و قدر

- محو و اثبات

- ظهور و مظهر

- انسان کامل مدبر عالم

- اولیت و آخریت انسان کامل

- انسان کامل عالم کبیر است

- انسان کامل کتاب حق است

- ویرانی زیبا با رفتن انسان کامل

- شأن عالم علوی

- مساله خیر و شر در وجود

- سریان حُب در وجود

- قرب خداوند به همه موجودات

- فصل سوم:

- انسان‌شناسی (انسان کامل):

- تفاوت موجودات در مظهریت

- انسان کامل مظهر اسم ا...

- مظهریت کامل

- انسان دلیل ایجاد انسان

- انسان کامل جامع جمیع علوم

- فصل چهارم:

- آخرت‌شناسی:

- نشأت اصلی وجود

- برزخ و نفع صور

- انسان کامل امور آخرت را می‌بیند

- معنای لقاء ا...

- میزان و انسان کامل

- اصناف خلق در آخرت و اقسام دوزخ و بهشت - حقیقت جهنم

- حقیقت نشأة آخرت - قسیم الجنة و النار

- فصل پنجم:

- نبی‌شناسی و امام‌شناسی

- نبوت و امامت و مساله ولایت انسان کامل (تفسیر عرفانی از مساله نبوت و امامت)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- کلمات مکنونه؛ ملا محسن فیض کاشانی

- فرعی:

- آثار سید حیدر آملی

- آثار آقا محمد رضا قمشه‌ای

- آثار میرزا مهدی آشتیانی

- آثار مرحوم شاه آبادی

- آثار عرفانی امام خمینی (ره)

تفاسیر عرفانی قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش تفسیری رمزی و مهمترین تفاسیر عرفانی.

سرفصل دروس:

- کلیات در باب روش‌های رویکردهای تفسیری
- بحث ظهور و بطون در تاویل در قرآن کریم
- عدم تنافی ظاهر و باطن و عدم منافات با احکام شریعت
- روش تفسیر رمزی یا باطنی
- اشکالات وارد با افراط‌گرایی در تفسیر رمزی
- نمونه‌هایی از تفسیر رمزی (معرفی تفسیر مربوطه و ذکر نمونه‌هایی از تفسیر رمزی)
- تفسیر؛ ابی سهل تستری
- حقایق التفسیر؛ مسلمی
- لطائف الاشارات؛ قشیری
- کشف الاسرار؛ میبدی
- تفسیر؛ خواجه عبدا... انصاری
- تفسیر؛ ابن عربی (مطبوع در حاشیه رحمة من الرحمان)
- تاویلات؛ عبدالرزاق کاشانی
- تاویلات یا منتخب التاویل؛ سید حیدر آملی
- عرائس البیان فی حقایق القرآن؛ روزبهان بقلی شیرازی
- تاویلات النجمیه؛ علاءالدوله سمنانی و نجم‌الدین دابه
- تفسیر؛ صفیعلی شاه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی دو سه ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها تا دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در مشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجویان، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشند، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سبانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن دروس سبانی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی فنی پیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری اصلاح نماید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر ای عالی برنامه ریزی

۴۴۲

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بیت عالی

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

شماره: ۷۲/۴۶۴۹

پیوست:

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف، دروس ناموفق و واحدهای غیرضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

- ۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
- ۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)
- ۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد
- ۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاصی به پایان نامه دارد).
- ۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد
- ۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می تواند اختصاصی به رساله داشته باشد).

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را درمقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکوینی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی درخصوص تقلیل واحدهای درسی درمقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به مرحله اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹